

Nr 171

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förbättring av ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen m. m.; given Stockholms slott den 16 oktober 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning angående ändrad lydelse av 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor; samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 (nr 630) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås — i anslutning till propositionen den 9 oktober 1959, nr 162, med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m. — vissa åtgärder, som syftar till en omedelbar förbättring av ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen. Grundstatsbidraget, som utgår till erkänd arbetslöshetskassa för varje dag, för vilken medlem uppburit daghjälp, föreslås höjt över lag med en krona. Barntillägget till daghjälp föreslås höjt från en krona 50 öre till 2 kronor. Den sammanlagda kostnadsökningen för statsverket har för helt budgetår uppskattats till 9,8 milj. kronor, varav 8 milj. faller på grundstatsbidraget och 1,8 milj. på familjetilläggsbidraget.

De nya bestämmelserna är avsedda att träda i kraft den 1 januari 1960.

I propositionen föreslås vidare anvisande av ett reservationsanslag av 10 milj. kronor till särskilda stödåtgärder avseende erkända arbetslöshetskassor, som på grund av stor arbetslöshet eller andra omständigheter icke har förutsättningar att tillförsäkra sina medlemmar förmåner, som kan anses tillfredsställande.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1959

[Faint text at the bottom left of the page.]

Förordning om arbetslöshetsförmåner

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Förslag

till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956
(nr 629) om erkända arbetslöshetskassor**

Härigenom förordnas, att 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

29 §.

1 m o m. Daghjälp må — — — — — tjugo kronor.	
Barntillägg utgör <i>en krona 50 öre</i> om dagen för varje barn.	Barntillägg utgör <i>två kronor</i> om dagen för varje barn.
Maketillägg utgår — — — — — samma belopp.	

*Denna förordning träder i kraft
den 1 januari 1960.*

Förslag

till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 (nr 630)
om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor**

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

2 §.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgi-	Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgi-
---	---

vits, med dels ett grundbelopp av två kronor 25 öre vid en daghjälp av fem kronor 50 öre, dels ock ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona, varmed daghjälpens överstiger fem kronor 50 öre; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än fem kronor för varje ersättningsdag.

Har daghjälpens fastställts till lägre belopp än fem kronor 50 öre, skall grundstatsbidraget utgå med fyrtio procent av det fastställda beloppet.

För dag, då halv ersättning utgives enligt 29 § 2 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor, skall grundstatsbidrag utgå med hälften av belopp, som i första och andra styckena sägs.

vits, med dels ett grundbelopp av tre kronor 25 öre vid en daghjälp av sex kronor, dels ock ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona, varmed daghjälpens överstiger sex kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än sex kronor för varje ersättningsdag.

För dag, då halv ersättning utgives enligt 29 § 2 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor, skall grundstatsbidrag utgå med hälften av belopp, som i första stycket sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960; dock att, därest tillsynsmyndigheten ej annorlunda beslutar, äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid beräkning av grundstatsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa så länge kassan utgiver daghjälp, som icke med minst en krona överstiger daghjälpens vid utgången av 1959.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet å Stockholms slott den 16 oktober 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, fråga om *förbättring av ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen* m. m. samt anför.

Gällande bestämmelser

Den frivilliga statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen handhaves av arbetslöshetskassor, organiserade av de försäkrade själva och erkända av arbetsmarknadsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för försäkringen. Kassorna är i föreningsrättsligt hänseende understödsföreningar och lyder under *lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar* (nr 96; ändr. 457/1942, 190/1945, 854/1946, 288/1952, 386/1955, 223/1957 och 99/1958). Deras verksamhet regleras dessutom genom särskilda författningar främst *förordningen den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor* (nr 629; ändr. 100/1958, 145/1958) samt *förordningen den 14 december 1956 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor* (nr 630; ändr. 101/1958).

I arbetslöshetskasseförordningen stadgas, att erkänd arbetslöshetskassa skall utgiva *ersättning* dels i form av ett för dag beräknat belopp, benämnt daghjälp, dels i form av familjetillägg till daghjälp (18 §). Arbetslöshetskassan bestämmer själv daghjälpens storlek. Daghjälpens må dock inte fastställas till högre belopp än 20 kronor (29 § 1 mom.). Familjetillägg utgöres av barntillägg, som utgår med en krona 50 öre per dag för varje barn under 16 år, samt, i den mån kassa så beslutat, maketillägg och husföreståndarinnetillägg, som utgår med två kronor per dag (29 § 1 mom.). Ersättningen maximeras i förhållande till den försäkrades normala arbetsförtjänst genom särskilda överförsäkringsregler (30 §). Överförsäkringsgränserna är fastställda i en särskild tabell (överförsäkringstabell) och beräknas i princip så, att arbetsförtjänsten för dag minskas med dels vanligen förekommande avdrag för preliminär skatt, dels ett marginalbelopp därutöver utgörande omkring 1/8 av nettoarbetsförtjänsten.

Medlem i erkänd arbetslöshetskassa må enligt 31 § icke uppbara ersätt-

ning från kassan för mer än 156 dagar under varje försäkringsår (tiden den 1/9 ett år—den 31/8 påföljande år). Arbetsmarknadsstyrelsen kan dock för viss kassa eller viss klass i en kassa medge, att daghjälp får utgå för högst 210 dagar under försäkringsåret. Den tid, för vilken ersättning längst kan utgå under ett försäkringsår, får inte understiga 120 dagar utom beträffande medlemmar, som före försäkringsårets ingång fyllt 67 år.

För kassor med medlemmar inom säsongbetonade yrken eller eljest då särskilda omständigheter föreligger kan inskränkningar göras i rätten till ersättning (34 §). F. n. har 19 kassor speciella s. k. säsongbegränsningsregler intagna i sina stadgar. Reglerna är något olika utformade i skilda typer av kassor. Enligt de regler som tillämpas i bl. a. byggnadsarbetarnas, murarnas och målarnas kassor, fastställs varje år relationen (i procent) mellan antalet under de två senast förflutna begränsningstiderna erlagda avgifter (dessa kassors begränsningstid avser 1 december—31 mars = 4 månader) och det med hänsyn till medlemsantalet högsta tänkbara antalet avgifter under samma tid. Det för kassan eller klassen för den stundande begränsningstiden gällande högsta antalet ersättningsdagar fastställs enligt en särskild skala. Enligt denna vidtages ingen särskild säsongbegränsning då antalet erlagda avgifter uppgår till 80 procent eller mera av högsta möjliga antal. Vid fallande avgiftsbetalning skärpes successivt begränsningen och när antalet erlagda avgifter understiger 55 procent av högsta möjliga antal, erhåller ifrågavarande kassamedlemmar ersättning för högst 18 dagar under begränsningstiden.

Arbetslöshetsförsäkringen *finansieras* i huvudsak genom avgifter av de försäkrade samt genom statsbidrag.

Enligt förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor utgår till kostnaderna för utbetalade försäkringsersättningar statsbidrag i form av grundstatsbidrag, daghjälpbidrag och familjetilläggsbidrag samt till administrationskostnaderna ett särskilt förvaltningsbidrag.

Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, dels med ett grundbelopp av 2: 25 kronor vid en daghjälp av 5: 50 kronor, dels med ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona varmed daghjälpen överstiger 5: 50 kronor. Det sammanlagda grundstatsbidraget kan uppgå till högst 5 kronor för varje ersättningsdag, vilket belopp nås vid en daghjälp av 16: 50 kronor. Har daghjälpen fastställts till lägre belopp än 5: 50 kronor, utgår grundstatsbidraget med 40 procent av det fastställda daghjälpbeloppet (2 §).

Grundstatsbidraget utgår således med de i följande tabell angivna beloppen vid olika storlek på daghjälp. Däri uppgives även grundstatsbidragets procentuella andel av daghjälpbeloppet (inkl. grundstatsbidraget).

Daghjälpbidraget utgår för försäkringsår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp, efter avdrag dock från

Daghjälp (inkl. grundstatsbidrag) kronor	Grundstatsbidrag kronor	Grundstatsbidraget i % av daghjälp	
		lägsta klassgränsen	högsta klassgränsen
5,50— 6,49.....	2,25	40,9	34,7
6,50— 7,49.....	2,50	38,5	33,4
7,50— 8,49.....	2,75	36,7	32,4
8,50— 9,49.....	3,00	35,3	31,6
9,50—10,49.....	3,25	34,2	31,0
10,50—11,49.....	3,50	33,3	30,5
11,50—12,49.....	3,75	32,6	30,0
12,50—13,49.....	4,00	32,0	29,7
13,50—14,49.....	4,25	31,5	29,3
14,50—15,49.....	4,50	31,0	29,1
15,50—16,49.....	4,75	30,6	28,8
16,50—.....	5,00	30,3	

nämnda kostnader av belopp, som svarar mot grundstatsbidraget. Procenttalet bestämmes i förhållande till antalet ersättningsdagar per medlem och försäkringsår. Daghjälpsbidrag utgår först då antalet ersättningsdagar per årsmedlem överstiger tre. Daghjälpsbidragsprocenten stiger från 3,0 vid 3,25 ersättningsdagar till 75,0 vid 26 ersättningsdagar per årsmedlem eller däröver (3 §).

Familjetilläggsbidrag utgår för försäkringsår med belopp motsvarande 75 procent av kassans sammanlagda utgifter för familjetillägg under året (6 §).

Erkänd arbetslöshetskassa skall såsom *fond* avsätta tillgångar enligt vissa i 41 § arbetslöshetskasseförordningen upptagna regler. Överskott å verksamheten skall tillföras fonden. Denna får endast tagas i anspråk i den mån kassans inkomster inte förslår till täckande av kassans löpande utgifter.

Vissa uppgifter angående verksamheten

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar f. n. 47 kassor med ca 1 325 000 medlemmar.

Genomsnittligt utbetalad daghjälp och familjetillägg per ersättningsdag vart och ett av åren 1954—1958 framgår av följande tabell.

År	I genomsnitt utbetalat per ersättningsdag		
	daghjälp kronor	familjetillägg kronor	summa kronor
1954.....	14,64	2,02	16,66
1955.....	14,70	2,07	16,77
1956.....	14,88	2,09	16,97
1957.....	15,14	2,03	17,17
1958.....	15,61	1,96	17,57

Kassamedlemmarnas fördelning efter tillförsäkrad daghjälp den 31 december åren 1954 och 1957 samt den 1 september 1959 (beräknat efter medlemsantalet den 1 mars 1959) framgår av följande sammanställning.

Tillförsäkrat daghjälpsbelopp kronor	Antal medlemmar					
	1954 (31/12)		1957 (31/12)		1959 (1/9)	
	totalt	%	totalt	%	totalt	%
5,00— 6,99	20 087	1,6	845	0,1	933	0,1
7,00— 8,99	51 896	4,3	20 349	1,6	17 772	1,4
9,00—10,99	102 440	8,4	104 521	8,2	90 555	6,9
11,00—12,99	148 876	12,3	121 182	9,5	89 556	6,8
13,00—14,99	230 047	19,0	121 970	9,6	145 963	11,1
15,00—16,99	607 137	50,2	519 971	40,8	378 820	28,8
17,00—	51 297	4,2	384 187	30,2	589 942	44,9
Summa	1 211 780	100,0	1 273 025	100,0	1 313 541	100,0

Av kassor med låga daghjälsbelopp kan särskilt framhållas hotell-, kafé- och restauranganställdas med en daghjälp av 12 kronor för 9 700 medlemmar och 14 kronor för 13 700 medlemmar, lantarbetarnas (8: 50 kronor för 950 medlemmar, 12: 50 kronor för 26 200 medlemmar), skogs- och flottningsarbetarnas (15 kronor för 33 600 medlemmar) samt Sveriges arbetares (13: 50 kronor för 3 000 medlemmar och 14: 50 kronor för 6 400 medlemmar).

I fråga om det tillförsäkrade maximala antalet ersättningsdagar per försäkringsår fördelar sig de försäkrade enligt följande.

Max. ersättningstid antal dagar	Antal kassor	Antal försäkrade (30/6 1959)	
		totalt	%
120.....	8	87 777	6,6
138.....	2	54 108	4,1
156.....	36	1 144 104	86,6
200.....	1	35 774	2,7
Summa	47	1 321 763	100,0

Bland kassor med en maximal ersättningstid av 120 dagar kan nämnas sjöfolkets, stenindustriarbetarnas och Sveriges arbetares kassor. Två har f. n. 138 dagars ersättningstid, nämligen skogs- och flottningsarbetarnas och elektrikerens kassor.

Till belysande av omfattningen av arbetslösheten och utbetalningen av försäkringsersättning i kassorna under åren 1954—1958 lämnas i följande tabell uppgifter om dels antalet för arbetslöshet fristämplade veckor i procent av antalet möjliga (arbetslöshetsprocenten), dels antalet ersättningsdagar.

År	Arbetslöshets- procent	Antal ersättningsdagar	
		totalt (1 000-tal)	per medlem
1954.....	3,4	4 088	3,5
1955.....	3,0	3 536	2,9
1956.....	3,5	5 006	4,0
1957.....	3,6	5 947	4,7
1958.....	4,5	7 979	6,2

De erkända arbetslöshetskassornas ekonomiska förhållanden sedan verksamhetens början år 1935 framgår av följande sammanställning.¹ Uppgifterna avser miljoner kronor.

Inkomster

År	Avgifter, räntor, start- fonder m. m.	Statsbidrag	Uppskrivning av obliga- tionsvärden	Fond- minskning (underskott)	Summa
1935—1939	14,4	4,5	—	—	18,9
1940—1944	73,4	22,9	0,3	—	96,6
1945—1949	140,3	46,3	—	—	186,6
1950—1954	208,3	95,0	0,3	—	303,6
1955	59,8	35,8	—	—	95,6
1956	62,5	55,1	—	—	117,6
1957	63,4	65,9	—	—	129,3
1958 (1/1—31/8)	43,5	66,8	0,2	1,6	112,1
Summa	665,6	392,3	0,8	1,6	1 060,3

Utgifter

År	Försäkrings- ersättning	Förvaltning m. m.	Nedskrivning av obliga- tionsvärden	Fondering	Summa
1935—1939	8,5	2,7	0,3	7,4	18,9
1940—1944	39,0	11,0	—	46,6	96,6
1945—1949	77,7	23,0	—	85,9	186,6
1950—1954	169,0	34,3	4,9	95,4	303,6
1955	59,3	8,6	4,1	23,6	95,6
1956	84,9	9,0	3,4	20,3	117,6
1957	102,1	11,0	4,7	11,5	129,3
1958 (1/1—31/8)	102,6	6,3	3,2	—	112,1
Summa	643,1	105,9	20,6	290,7	1 060,3

Kassornas sammanlagda fonder uppgick således den 31 augusti 1958 till 289,1 milj. kronor.

Försäkringens inkomster fördelar sig efter olika källor procentuellt på följande sätt.

¹ På grund av omläggning av bokföringsåret från kalenderår till försäkringsår finnes uppgifter, som avser hela år 1958, inte tillgängliga.

År	Inkomster i %		
	Avgifter, räntor, startfonder, fond- minskning m. m.	Statsbidrag	Summa
1935—39.....	76,2	23,8	100,0
1940—44.....	76,3	23,7	100,0
1945—49.....	75,2	24,8	100,0
1950—54.....	68,7	31,3	100,0
1955.....	62,6	37,4	100,0
1956.....	53,1	46,9	100,0
1957.....	49,0	51,0	100,0
1958 (1/1—31/8).....	40,4	59,6	100,0

Statsbidragets (exkl. förvaltningsbidrag) andel av utbetalad försäkrings-
ersättning var under åren 1954—1958 (1/1—31/8) resp. 53,7, 52,9, 59,5,
60,0 och 61,9 procent.

De sammanlagda fonderna uppgick, räknat per försäkrad, i genomsnitt
till ca 228 kronor den 1 januari 1958 och till ca 225 kronor den 31 augusti
1958. Av de kassor, vars fond per medlem räknat låg under genomsnittet
kan särskilt nämnas hotell-, kafé- och restauranganställdas, försvarsver-
kens civila personals, Sveriges arbetares, lantarbetarnas, skogs- och flott-
ningsarbetarnas samt vägarbetarnas kassor.

Försäkringens effektivitet, uttryckt i antalet ersättningsdagar i procent
av antalet arbetslösa dagar, under åren 1950—1958 framgår av följande
tablå.

År	Ersättningsprocent
1950.....	24,2
1951.....	16,5
1952.....	22,2
1953.....	31,8
1954.....	33,1
1955.....	30,9
1956.....	37,1
1957.....	41,8
1958.....	43,6

Vid större arbetslöshet ökas försäkringens effektivitet dels genom att
karenstidens inverkan minskar, dels genom att de försäkrade får mera
intresse av att verkligen taga ut ersättning från försäkringen.

Departementschefen

Vid anmälan av propositionen den 9 oktober 1959, nr 162, med förslag till
förrordning om allmän varuskatt, m. m. framhöll chefen för finansdeparte-
mentet bl. a. angelägenheten av att ett visst progressivt element införes i
den indirekta beskattningen. Detta borde inte ske genom undantagande av
vissa varor från den allmänna varuskatten utan genom direkta bidrag till
de grupper man önskar helt eller delvis befria från omsättningsskattens
verkningar. Som sådana grupper omnämndes folkpensionärerna, vilka ge-

nom nu gällande indexreglering automatiskt kommer att erhålla en höjning av utgående pensionsförmåner, samt barnfamiljerna, vilka enligt förslag i propositionen den 9 oktober 1959, nr 169, kommer att få en höjning av det allmänna barnbidraget fr. o. m. den 1 januari 1960 från 400 till 450 kronor för barn och år. Som en tredje grupp, vilken bör bli föremål för särskilda åtgärder, nämndes de arbetslösa. Beträffande dessa uttalade chefen för finansdepartementet, att i detta läge aktualiseras, förutom en intensifierad arbetsanskaffning, även en sådan ökning av statens bidrag till de erkända arbetslöshetskassorna, att dessa kan bereda sina medlemmar bättre förmåner. Sistnämnda spörsmål bör nu upptagas till behandling.

Trots den utbyggnad av arbetsmarknadspolitikens övriga resurser som ägt rum och som bör fullföljas, fyller arbetslöshetsförsäkringen en väsentlig funktion inom denna politik. Såsom torde framgå av den i det föregående lämnade redogörelsen föreligger allt fortfarande behov av förbättringar inom försäkringen, t. ex. i fråga om daghjälsbeloppen och ersättnings- tidens längd i vissa kassor. Under de senaste åren har diskuterats olika möjligheter att göra försäkringen mera effektiv. Därvid har tagits upp en del problem rörande försäkringen som är av sådan karaktär att de inte bör föranleda åtgärder förrän de blivit föremål för ytterligare utredning och överväganden. I förevarande sammanhang bör endast tas upp frågan om att skapa förutsättningar för en omedelbar förbättring av arbetslöshetsförsäkringen på väsentliga punkter utan ändringar i försäkringens allmänna uppbyggnad. Därvid bör man särskilt inrikta sig på kassor, som på grund av stor arbetslöshet eller andra omständigheter har särskilda svårigheter att tillförsäkra sina medlemmar ersättningsförmåner, som kan anses tillfredsställande.

De åtgärder som härvid bör komma i fråga är i första hand en höjning av ersättningarnas belopp, varvid särskild uppmärksamhet bör ägnas de kassor som har de lägsta ersättningsbeloppen. Vidare bör eftersträvas att samtliga försäkrade — med undantag för pensionärer, beträffande vilka särskilda regler gäller — under ett försäkringsår tillförsäkras en maximal ersättningstid, som inte är lägre än 156 dagar (ett halvt år). Slutligen bör en möjlighet finnas att jämka de säsongbegränsningsregler, som i vissa kassor avsevärt reducerar medlemmarnas rätt till ersättning under de tider på året då arbetslösheten är störst.

Efter överläggningar med företrädare för arbetsmarknadsstyrelsen och de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har jag kommit till den uppfattningen, att angivna syften bäst nås genom en höjning av grundstatsbidraget till daghjälp, en höjning av barntillägget samt anvisande av särskilda medel till stöd åt kassor som har svag ekonomisk ställning på grund av stor arbetslöshet eller andra omständigheter.

En höjning av grundstatsbidraget är det effektivaste medlet att åstadkomma en allmän höjning av daghjälp. Jag förordar, att grundstatsbidra-

get höjes genomgående med en krona fr. o. m. den 1 januari 1960. Härigenom kan daghjälp över lag höjas med samma belopp. För att stimulera kassorna att höja daghjälp ytterligare förordar jag därjämte en viss jämkning i gällande regler. F. n. utgår grundstatsbidraget med 2 kronor 25 öre vid en daghjälp av 5 kronor 50 öre och stiger till maximalt 5 kronor vid en daghjälp av 16 kronor 50 öre. Jag föreslår nu, att grundstatsbidraget skall utgå med dels ett grundbelopp av 3 kronor 25 öre vid en daghjälp av 6 kronor, dels ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona varmed daghjälp överstiger 6 kronor. Bidraget får dock uppgå till högst 6 kronor, vilket belopp nås vid en daghjälp av 17 kronor. Genom den av mig förordade förskjutningen i skalan torde kassor, som nu har daghjälpbelopp slutande på 50 öre, stimuleras till en ökning av daghjälp med en krona 50 öre. Härigenom vinnes även att daghjälpbeloppen i allmänhet kommer att sluta på helt krontal, vilket torde innebära en viss praktisk fördel.

Enligt de sålunda förordade reglerna skulle grundstatsbidraget vid olika storlek på daghjälp utgå med belopp och utgöra den procentuella andel av daghjälpbeloppet, som anges i följande tabell.

Daghjälp (inkl. grundstatsbidrag) kronor	Grundstatsbidrag kronor	Grundstatsbidraget i % av daghjälp	
		Lägsta klassgränsen	Högsta klassgränsen
6,00— 6,99.....	3,25	54,2	46,5
7,00— 7,99.....	3,50	50,0	43,8
8,00— 8,99.....	3,75	46,9	41,7
9,00— 9,99.....	4,00	44,4	40,0
10,00—10,99.....	4,25	42,5	38,7
11,00—11,99.....	4,50	40,9	37,5
12,00—12,99.....	4,75	39,6	36,6
13,00—13,99.....	5,00	38,5	35,7
14,00—14,99.....	5,25	37,5	35,0
15,00—15,99.....	5,50	36,7	34,4
16,00—16,99.....	5,75	35,9	33,8
17,00—20,00.....	6,00	35,3	30,0

Det höjda grundstatsbidraget bör icke utgå till en arbetslöshetskassa, förän kassan utger daghjälp med belopp, som med minst en krona överstiger daghjälp den 31 december 1959. Då särskilda omständigheter föreligger, bör dock tillsynsmyndigheten kunna medge undantag härifrån. För viss kassa kan en förbättring i annan form än en höjning av daghjälp ge en större samlad effekt. En förlängning av ersättningstiden kan sålunda komma i fråga. I kassor med säsongbegränsningsregler kan det vidare såväl ur de försäkrades som samhällets synpunkter vara en fördel med en viss lättnad i säsongrestriktionerna, så att utbetalning av ersättning blir möjlig för ett större antal dagar än nu. Statens kostnader i samband med en dylik förbättring av ersättningsrätten under säsongbegränsningstiden bör emellertid inte få gå utöver de kostnader, som staten påtagit sig genom höjningen av grundstatsbidraget. Någon allmän ändring av de nuvarande riktlinjerna för

rätten till ersättning vid säsongarbetslöshet åsyftas inte med det nu sagda. Tillsynsmyndigheten bör dock erhålla befogenhet att göra jämkningar i de fall, varom här är fråga.

Har daghjälpn fastställts till lägre belopp än 5 kronor 50 öre, skall enligt 2 § statsbidragsförordningen grundstatsbidraget utgå med 40 procent av det fastställda beloppet. Daghjälpsbelopp understigande 6 kronor förekommer inte inom försäkringen. Då bestämmelsen numera saknar praktisk betydelse förordar jag, att den utgår ur författningen.

Det för innevarande budgetår under femte huvudtiteln till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor anvisade förslagsanslaget kan med anledning av de ändrade reglerna för grundstatsbidraget komma att belastas med en kostnadsökning av uppskattningsvis 4 milj. kronor. Kostnadsökningen har för helt budgetår uppskattats till ca 8 milj. kronor under de förutsättningar beträffande arbetslöshetens omfattning m. m., på vilka arbetsmarknadsstyrelsen grundat sina anslagsäskanden för budgetåret 1960/61.

Familjetilläggen har speciell betydelse inom arbetslöshetsförsäkringen. Genom systemet med familjetillägg vill man uppnå att familjeförsörjare, även om daghjälpn är relativt låg, erhåller en ersättning, som är tillräcklig för deras egen och familjens försörjning. I första hand tänker man givetvis på barnfamiljerna. Enligt arbetslöshetskasseförordningen är erkänd arbetslöshetskassa skyldig att utge *barntillägg*, under det att kassorna har valfrihet att i sina stadgar ta in bestämmelser om make- och husföreståndarinnetillägg. Skall man nå en omedelbar förbättring av ersättningarna till framför allt familjeförsörjarna, bör enligt min mening barntillägget höjas. Härigenom åstadkommes en förbättring, som blir relativt störst för familjeförsörjarna i kassor med låga daghjälpbelopp. Jag förordar därför, att barntillägget fr. o. m. den 1 januari 1960 höjes från en krona 50 öre till 2 kronor. Kostnaderna för en ökning av barntillägget med 50 öre kan vid de förutsättningar, som ligger till grund för arbetsmarknadsstyrelsens anslagsäskanden för 1960/61, beräknas uppgå till 2,4 milj. kronor. Statsbidraget härtill skulle uppgå till 1,8 milj. kronor. För innevarande budgetår kan nyss angivna anslag beräknas bli belastat med en kostnadsökning av ca 900 000 kronor.

Även om grundstatsbidraget och barntillägget höjes, kommer det sannolikt att finnas kassor, som på grund av stor arbetslöshet, lågt löneläge etc. icke har ekonomiska möjligheter att tillförsäkra sina medlemmar förmåner, som vid jämförelse med andra kassor framstår som tillfredsställande. En oväntad ökning av arbetslösheten kan medföra så stora kostnader för en kassa, att den tillfälligt eller för längre tid drabbas av ekonomiska svårigheter. De i det föregående förordade förbättringarna är icke tillfyllest i dessa fall. Man bör därför skapa anordningar för stöd till kassorna i speciella situationer.

Vid övervägandet av de åtgärder som bör vidtagas i angivna syfte kan man

diskutera att inrätta en fond, som ger viss återförsäkring och garanterar kassorna viss hjälp i särskilda lägen. Genom en sådan anordning skulle man åstadkomma en viss riskutjämning mellan kassorna. Inrättandet av en fond av denna typ, som borde ges en försäkringsmässig uppbyggnad, är emellertid enligt min mening förknippat med sådana problem, att det nu inte är möjligt att framlägga förslag härom. Det är en fråga på längre sikt, som får tagas upp i annat sammanhang, lämpligen i samband med en översyn av försäkringen och andra spörsmål som rör hjälpen till de arbetslösa.

I dagens läge bör man enligt min uppfattning för att omedelbart kunna tillgodose behovet av särskilda stödåtgärder tillskapa en medelsreserv genom att anvisa ett belopp av 10 milj. kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Bidrag av dessa medel bör i första hand kunna utgå för att möjliggöra en förlängning av ersättningstiden till 156 dagar eller att höja alltför låga daghjälpbelopp i den mån dessa önskemål inte kan tillgodoses som en följd av de nyss nämnda åtgärderna. Vidare kan bidrag tänkas behöva utgivas vid stor arbetslöshet eller för en förbättring av rätten till ersättning under säsongbegränsningstid. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser som erfordras angående anslagets disposition för de ifrågakvarande syftena.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

A) antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) *förordning angående ändrad lydelse av 29 § 1 mom. förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor;*

2) *förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 14 december 1956 (nr 630) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor; samt*

B) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1959/60 under femte huvudtiteln till *Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor* anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bengt Lundin